

Linnea2-konsortion yleiskokous

Aika: perjantai 9.10.2009 klo 10:05-14:04
Paikka: Helsinki, Yliopistokatu 1, Kansalliskirjasto, Fabianian auditorio
Läsnä: Osallistujalista liitteenä

1. Kokouksen avaus

Konsortion puheenjohtaja Helena Hämynen avasi kokouksen klo 10:05.

2. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Kokouskutsu ja asialista olivat tulleet ajoissa. Läsnä oli 24 konsortion jäsenen edustus (liitteenä osallistujalista). Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Kokouksen puheenjohtajan valinta

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin Helena Hämynen.

4. Asialistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Muihin asioihin lisättiin 2.4.2009 pidetyn yleiskokouksen pöytäkirjaan haluttu tarkennus. Lisäksi sovittiin, että tälle kokoukselle valitaan pöytäkirjantarkastajat. Ehdotettiin Eeva-Liisa Lehtosta ja Pentti Vattulaista.

Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi. Valittiin Eeva-Liisa Lehtonen ja Pentti Vattulainen pöytäkirjantarkastajiksi.

5. Lindan tilanne ja kehittäminen (Liite 1)

Aleph-LINDAn kehittämisessä on edistytty monella rintamalla. Käyttöönottovaiheen virheitä on korjattu, Lindan laadun kehittämisestä on tehty suunnitelmia (ks. seur. kohta) ja on laadittu suunnitelmia kansallisesta yhteisluettelosta. Vuosina 2009-2010 pääpaino on Lindan tekniikan ja sisällön laadun parantamisessa. Samalla selvitetään muiden sektoreiden halua tulla mukaan yhteisluetteloon ja neuvotellaan Aleph-lisenssin laajentamisesta Ex Libriksen kanssa.

Esitys:

Arne Hedman esittelee Kansalliskirjastossa tehtyjä parannuksia/korjauksia Aleph-Lindaan sekä suunnitelmia jatkokehittämisestä kohti kansallista yhteisluettelo.

Keskustelu:

Arne Hedman esitteli Lindassa tehtyjä korjaus- ja kehitystoimenpiteitä liitteen 1 mukaisesti. Voidaan olettaa, että vuoden vaihteeseen mennessä yhteistietokannassa pitäisi olla sisällön osalta melko hyvä tilanne; esim. joidenkin tietokantojen hävinneet asiasanat pyritään palauttamaan ja tuplien yhdistelyohjelmaan on tulossa parannuksia. Tällä hetkellä Lindasta puuttuu vielä 13.2.2009 jälkeiset Fennica-tietueet, joulukuun 2008 jälkeiset Helka-tietueet, erikoiskirjastojen jatkuvien julkaisujen tietoja sekä Maailmanmusiikin keskuksen monografiatietueet. Fennican ja Helkan tietueiden ajantasainen lataaminen aloitetaan lähiaikoina.

Tiedusteltiin, mahtaako Lindaan liittyä vielä ongelmia, joita ei ole oikeastaan tiedostettu. Näin ei pitäisi olla, jos jätetään kysymykset auktoritietokannasta erikseen. Siihen liittyen on perustettu erillinen hanke, jossa on niin ikään tarkoitus edetä lähiaikoina. Keskusteltiin mahdollisuuksista saada lisärahoitusta auktoriteettitietokantaa varten ja todettiin, että jos KDK-hankkeen muut osapuolet (museot ja arkistot) ovat myös kiinnostuneita, lisäraha voisi olla mahdollista sitä kautta. Muussa tapauksessa asia pitää kenties ottaa mukaan ensi vuoden tulosneuvotteluihin. Fennican ryhtyminen suoraan Lindan tallennukseen ei ole mahdollista ennen kuin Fennican auktoriteettitiedostot ovat käytettävissä Lindassa.

Korostettiin, että toimimattomista asioista on todella tärkeää saada kirjastojen palautetta. Koska tällä hetkellä palautetta ei tule kovinkaan paljon, on Kansalliskirjastossa tulkittu että Lindan kanssa pärjätään nyt melko hyvin.

Pentti Vattulainen esitteli prosessikaaviomaisia kuvia siitä, miten luettelointi tapahtui Voyager-aikana ja miten se tapahtuu nyt Aleph-Lindassa. Hän totesi luettelointimäärien vähentyneen Varastokirjastossa puolella verrattuna viime vuoteen, koska luettelointiin menee Alephissa kaksinkertainen aika. Koska Vaari-tietokannassa luettelointia voidaan verrata tehdastyöhön, pienetkin muutokset näkyvät tuloksessa heti. Arne Hedman totesi, että tämän vuoden ensimmäisen puoliskon suoritteita ei voi suoraan verrata viime vuoden vastaavaan, koska alkuvuosi oli opettelu-aikaa eikä kaikki työtä helpottavat lisäohjelmistot vielä toimineet. Nopeuttavaksi avuksi ehdotettiin kahta näyttöä, jolloin Aleph voi olla auki toisessa ja Voyager toisessa. Huomautettiin, että yleensäkin kirjastossa kaivattaisiin vinkejä työtä helpottavista keinoista.

Esiin nousi kysymys, miten luettelointisuoritteiden määrä luetteloojia kohden on pysynyt vuosien saatossa aina lähes samana, vaikka eri työvälineiden olisi pitänyt vaikuttaa tehostavasti. Tähän saattaa olla syynä se, että aineistot ovat monipuolistuneet ja luettelointi on nykyisin haastavampaa, ja siitä syystä ehkä myös hitaampaa. Toisaalta BookWhere-kopioinnin todettiin lisänneen luetteloinnin tuottavuutta.

Kristiina Hormia kertasi vielä kansallisen yhteisluettelon visiota, jonka toteutuessa ei enää tarvittaisi paikallisia kirjastotietokantoja lainkaan. Vuonna 2010 Kansalliskirjastossa keskitytään Lindan suhteen vielä toimivuuden parantamiseen ja sisällön kehittämiseen. Samalla on syytä paneutua keskustelemaan kirjaston johtajien ja asiantuntijoiden kesken pidemmän aikajänteen näkymistä; miten esim. valmistaudumme Voyager-järjestelmää seuraavaan järjestelmään ja pohtia ylipäänsä järjestelmiemme kokonaisarkkitehtuuria. Samalla otetaan käsittelyyn Lindan tekijänoikeuskysymykset. Vuonna 2011 alkaen Lindan laajentuminen voi alkaa konkretisoitua. Nyt päättyneissä tulosneuvotteluissa on vihdoin näytetty vihreää valoa vapaalle kansalaiskäytölle, joka avaisi täysin uudenlaisia palvelumahdollisuuksia. Kansalliskirjasto esittää suunnittelumallin tulevasta kolmivuotiskaudesta ensi vuoden alussa.

6. Lindan laaturyhmän toimintasuunnitelma (Liite 2)

Lindan laaturyhmä on pitänyt ensimmäisen kokouksensa 20.8.2009. Ryhmän puheenjohtajaksi valittiin Pirjo Vatanen Jyväskylän yliopiston kirjastosta ja sihteeriksi Nina Hyvönen Kansalliskirjastosta. Ryhmä määritteli tehtävikseen seuraavat:

- yhteisluettelon tehtävän määrittäminen ja kehittäminen
- yhteisluettelon sisällöllinen kehittäminen ja mahdolliset tekniset edellytykset
- luetteloinnin tasot sekä yhteisluettelon ja kirjastoluetteloiden suhde
- kirjastojen yhteistyön tavat ja laatu

Luettelointiryhmän tehtävänä on miettiä luettelointiin liittyviä yksityiskohtia, kun taas Lindan laaturyhmän tehtävänä nähtiin lisäksi mm. luottamuksen lisääminen toisten tekemään työhön ja luetteloinnin tärkeyteen ylipäänsä sekä yhteistyön tarpeeseen. Koordinoiva rooli nousi selkeästi esille ryhmän tavoitteena.

Todettiin myös, että olisi hyvä teettää pro graduja ryhmän tehtäviin liittyen, esimerkiksi yhteistietokannoista tehtävään tiedonhakuun liittyvistä kysymyksistä. Ryhmän jäsenet ovat jo olleet yhteydessä Tampereen ja Oulun yliopistoihin sekä Åbo Akademiin asian tiimoilta.

Esitys:

Pirjo Vatanen esittelee Lindan laaturyhmän toimintasuunnitelmaa. Keskustellaan ryhmän linjauksista ja annetaan ohjeita työskentelylle.

Keskustelu:

Pirjo Vatanen luonnehti toimintasuunnitelmaa yleisluontoiseksi. Ensimmäisessä laaturyhmän kokouksessa keskusteltiin mm. yhteistietokannan ja KDK:n suhteesta sekä sisällönkuvailukysymyksistä. Käytännön työn kuluessa kysymykset täsmentyvät. Erilaisten työryhmien (esim. Linnea2-työryhmät, sisällönkuvailuverkosto jne.) toimintaa pidettiin joiltakin osin päällekkäisenä ja ongelmallisena. Laaturyhmä toivoo voivansa toimia työryhmien koordinoituvuudessa ja pyrkiä osaltaan edistämään yhteisten pelisääntöjen hyväksynnän saavuttamista. Arne Hedmanin mukaan kontrolli toimii nyt paremmin, kun Lindassa on palattu VTLS-aikojen mukaiseen tallennusjärjestykseen (ensin yhteistietokantaan, sitten vasta kirjaston omaan). Toivottiin, että työryhmien yhteistyötä nostettaisiin paremmin esille, koska sen toimiminen ei ole kaikille selvää. Laaturyhmä alkaa keskustella ammattikorkeakoulujen kanssa mahdollisesti ensi vuonna, ennen sitä on saatava ”oma piha kuntoon”.

Laaturyhmän toimintasuunnitelman kohtaan 3 ”Yhteisluettelon sisällöllinen kehittäminen ja tekniset edellytykset” toivottiin lisättäväksi sisällönkuvailu ja auktoriteettitietokanta.

7. Lindan kustannushyötyanalyysi

Kansalliskirjastossa on tehty valmistelemaa selvitystä Lindan kustannushyötyanalyysiä varten. Selvityksessä on laskettu kansalliskirjastossa Lindaan käytetyn henkilötöiden kustannukset kaikkine sivukuluineen (ml. tilakustannukset) sekä atk-ylläpitokustannukset (ohjelmisto- ja laitteistokustannukset). Kokonaiskustannuksiin tulee sen lisäksi laskea myös kirjastojen kustannukset, joiden laskemiseen ja arvioimiseen kirjastojen osallistuminen on välttämätöntä. Lindan hyödyt voidaan helposti luetella, mutta erityisen ongelmallista on määrittellä se, miten ne muutetaan euroiksi. Yksi esimerkki selvitettävistä asioista on se, mitä maksaisi tiedonhaku, jos Lindaa ei olisi. Hyötyjä selvitellessä voisi asiaa kysyä myös käyttäjiltä.

Ohjausryhmä on todennut kokouksessaan 31.8., että tässä Lindan siirtymävaiheessa olisi parasta siirtää kustannushyötyanalyysin teko ensi vuodelle, jolloin Lindan siirtymävaihe on ohi ja sekä kustannukset että hyödyt voidaan arvioida enemmän normaalissa tilanteessa.

Esitys:

Kansalliskirjasto esittää Lindan kustannushyötyanalyysin siirtämistä ensi vuodelle, jolloin Lindan siirtymävaiheen arvioidaan olevan jo ohi ja sekä kustannuksista että hyödyistä saadaan normaalitilanteen mukainen analyysi.

Keskustelu:

Kustannushyötyanalyysin laatiminen on Kansalliskirjaston tehtävä, mutta siihen tarvitaan laaturyhmän ja kirjastojen apua. Tällä hetkellä eletään vielä Lindan muutosvaihetta ja niin ollen asioita joudutaan kuvittelemaan tai arvioimaan vanhan toimintatavan mukaan, jolloin tulos ei ole hyvä. Arja-Riitta Haarala totesi, että yhteistietokannan laajentamisen vaikutukset on saatava mukaan kustannus-hyötyanalyysiin. Ei ole olemassa vielä suunnitelmaa siitä miten analyysi toteutettaisiin kirjastojen osalta, mutta Kansalliskirjaston osuudesta on jo tehty paljon laskelmia.

Päätös:

Hyväksyttiin Lindan kustannushyötyanalyysin ajankohdan siirtäminen vuodelle 2010.

8. Relais-tilanne

Relais-sopimuksen allekirjoittamista on lykännyt ennen kaikkea epäselvyys NCIP-tuesta. On haluttu saada varmempaa tietoa siitä, miten hyvin Voyager toimii yhteen Relaisin kanssa. IGeLU-konferenssin yhteydessä keskusteltiin asiasta Ex Libriksen Product Managerin kanssa. Hän kertoi NCIP-parannuksista versiossa 7.2., joka valmistunee helmikuussa ja otettaneen meillä käyttöön kesällä 2010. Lisäksi tarvitsemme Voyagerin InterCirc-modulin, josta on nyt pyydetty tarjous Ex Librikseltä.

Relais tukee oman ilmoituksensa perusteella kaukolainautominnassa tarvittavia NCIP-viestejä eli niitä, joilla asiakastiedot sekä lainaus- ja palautustapahtumat siirtyvät kaukolainasovelluksen ja kirjastojärjestelmien välillä. Voyager tukee Ex Libriksen ilmoituksen perusteella n. 10-11 NCIP-viestiä, mutta ei asiakastietojen reaaliaikaisessa siirtämisessä tarvittavaa "look-up patron"-viestiä. Kyseinen viesti on tulossa versioon 7.2. Koska Linnea-kirjastoilla ei ole InterCirc-modulia, ei näitä NCIP-toimintoja ole päästy testaamaan.

Relais-sovelluksen käyttöönotto nykyisillä ohjelmaversioilla automatisoi suurimman osan nykyisestä kaukopalvelutyöstä ja antaa asiakkaalle mahdollisuuden tehdä itse tilauksia ja myös seurata tilausten kulkua. NCIP-tuen vajavaisuus aiheuttaa kuitenkin jonkin verran päällekkäistä työtä. Asiakastiedot voidaan siirtää Voyagerista Relaisiin eräajoina, mutta tietojen luotettavuus kärsii reaaliaikaisen päivityksen puuttuessa. Lainaus- ja palautustietojen siirtymisestä ei voida olla varmoja, ennen kuin toimintaa päästään testaamaan tulevalla Voyager-versiolla.

Käyttöönottoaikataulusta päätettäessä on otettava huomioon myös käytössä olevat resurssit. Kansalliskirjastossa Relais-projektissa tarvitaan samoja henkilöitä, jotka ovat nyt avainasemassa Aleph-kehittämisessä. Kirjastojen puolella tarvitaan myös jonkin verran teknistä osaamista, mutta sen työn määrää on vaikea arvioida, ennen kun saamme Relaisilta tarvittavan dokumentaation, johon meillä on oikeudet vasta kun olemme allekirjoittaneet hankintasopimuksen.

Esitys:

Linnea2-ohjausryhmä esittää Relais-sopimuksen allekirjoittamisen lykkäämistä siihen saakka, kun on voitu testata ja todeta NCIP-tuen riittävyys eli asiakas- ja lainaustietojen reaaliaikainen siirtyminen Relaisin ja Voyagerin välillä. Sovelluksen implementointi alkaisi aikaisintaan kesällä tai syksyllä 2010.

Keskustelu:

Annu Jauhiainen totesi, että kokouspaperien lähettämisen jälkeen tilanteet ovat eläneet ja yllä esitettyihin asioihin on tullut muutoksia. Kun aiheesta on keskusteltu eri yhteyksissä, monen mielipide on ollut, että NCIP on nostettu liian tärkeään asemaan, koska järjestelmä kyllä ilman sitäkin auttaisi kaukopalveluun liittyviä työnkuluja merkittävästi. On pelätty, että koko sopimuksen aikaansaaminen ja ainakin luvattujen alennusten saaminen vaarantuu, jos asiassa ei nyt edetä. Uusimpana etenemisvaihtoehtona esitettiin seuraavaa: voitaisiin lähteä liikkeelle piloteilla, jotka tekisivät esim. vuoden tai jopa lyhyemmän ajan mittaisen sopimuksen, jolloin muiden ei tarvitsisi vielä sitoutua eikä ottaa riskejä. Annu Jauhiainen jakoi Relaisilta saadut pilottien hinnat. Lisäksi on saatu Ex Librikseltä tarjous InterCirc-modulista, joka on yllättävän kallis. Kaikki kirjastot käsittävä lisenssi, jossa puolet hinnasta muodostuu käyttöönottovaiheen palvelusta, tekisi n. 2500 - 3000 euroa per kirjasto. InterCirc-lisenssin hinta olisi kertaluonteinen maksu ja jatkossa tulisi pieni tukimaksu. Relais-lisenssin hinta olisi sama kuin viime syksynä eli siihen sisältyy 50 % alennus. Implementointikustannuksista ei sen sijaan tulisi viime syksynä luvattua, lähes kaikkien kirjastojen mukaantuloon perustuvaa 25 % alennusta. Mietittiin voisiko alennusta saada takautuvasti ja todettiin asia periaatekysymykseksi, koska kyse on melko pienistä rahoista.

Arja-Riitta Haarala jakoi tässä kohtaa taulukon, jossa kuvattiin kirjastojen laskevia kaukolainatilastoja. Todettiin, että toiset kirjastot pitävät kaukolainasovellusta tärkeänä yhteistyön ja toiset kaukolainojen vuoksi, toisille taas koko systeemi on tarpeeton ja kallis. Todettiin, että pitää vielä tarkistaa ketkä ovat todella tulossa mukaan. Annu Jauhiainen muistutti, että kukaan ei ole vielä sitoutunut, sillä tähän mennessä on kysytty vasta vakavat kiinnostumiset. Ja edellä ehdotetut pilotit sitoutuisivat vain pilotin ajaksi eli vuodeksi tai jopa lyhyemmäksi ajaksi. Lopullinen hinta (ml. implementointi ja vuotuiset

tukimaksut) riippuisi siitä, miten monta kirjastoa lopulta lähtee mukaan. Keskustelussa pilottikirjastojen riskeistä todettiin, että pilottikirjastot menettävät pilotointivaiheeseen käytetyt rahat jos ohjelma havaitaan kelvottomaksi, mutta käytännössä tiedetään, että Relais on onnistuneesti käytössä muualla maailmassa, joten tällainen lopputulos olisi hyvin epätodennököinen. Todettiin, että jos Relaisin avulla voidaan säästää ½ htv, sen hankkiminen on jo kannattavaa.

Asiakkaan kannalta nähtynä järjestelmän hankkimisen hyöty olisi suurin. Ei tiedetä vielä miten paljon laskutus helpottuisi. Keskusteltiin kaukolainauksen laskevan tendenssin syistä, koska ei voi olla kyse siitä, ettei tarvetta kaukolainauksille olisi. Muistutettiin, että 1970-luvulla kaukopalvelumäärät kasvoivat valtavasti, koska kokoelmat olivat huonot. Nyt kokoelmat ovat hyvät, ja olisi tärkeä hyväksyä asiakkaiden valinnat ja se, etteivät he välttämättä halua käsiinsä juuri sitä aineistoa, joka kirjastohenkilökunnan näkökulmasta olisi parasta. Todettiin nykyiset kaukopalvelusäännöt auttamattoman vanhentuneiksi ja että ne on ehdottomasti uusittava, jos Relais otetaan käyttöön.

Jarmo Saarti huomautti, että sähköisissä lehdissä on jo onnistuttu siirtämään kaukopalvelu asiakkaalle. Haluammeko että muutkin aineistomme kiertävät maata, olemmeko valmiita avaamaan kokoelmat kaikille? Olisi kiinnostavaa nähdä lisääntyisikö painetun aineiston käyttö, kun kaukopalvelua kunnolla kehitettäisiin. Voitaisiinko kokoelmatyössä lähteä siihen, että ei hankittaisi kaikkea, koska kaukopalvelu toimii. On paljon tutkijoita, jotka ovat valmiita maksamaan huomattaviakin summia siitä, että saavat tarvitsemansa aineiston nopeasti. Vuokko Palonen kysyi, miksi kaukolainauksen ajattelussa lähdetään siitä että aineistot kiertävät kirjastojen kautta, miksi niitä ei toimiteta suoraan asiakkaille.

Eeva-Liisa Lehtonen esitti, että ns. ”arvo asiakkaalle” tulisi nostaa tärkeäksi tai tärkeimmäksi asiaksi kokoelmalähtöisyyden ja kustannushyötyanalyysien rinnalle. Nykyisin tutkijat kilpailevat maailmanmarkkinoilla ja heidän on löydettävä parhaat tiedonlähteet, jotka ovat nykyisin erilaisia kuin ennen. Tässä kohdassa Kristiina Hormia muistutti tulevasta asiakasliittymästä, joka myös edellyttää että näkökulmaa vaihdetaan enemmän asiakaslähtöiseksi.

Kristiina Hormia totesi, että pilottien aikana tulisi selvittää millainen halukkuus kokoelmien yhteiskäyttöön oikeasti on. Lisäksi logistiikkaan liittyen pitäisi tehdä jonkinlainen selvitys esim. yhteistyössä yleisten kirjastojen kanssa. Pohdittiin minkä ryhmän vastuulla selvitykset voisivat olla, koska Linnea-kaukopalveluryhmä ei pysty kaikkeen ja esim. STKS:n kaukopalveluryhmälle tällaisia toimeksiantoja ei voida antaa.

Pilottien jälkeen kaikkien loppujen halukkaiden mukaantulo onnistuisi arviolta aikaisintaan 2010 kolmannella tai neljännellä vuosineljänneksellä. Aikataulu riippuu piloteista, Kansalliskirjaston resursseista ja siitä miten paljon Varastokirjasto voi panostaa. Huomautettiin, että pilotiksi ryhtyminen on enemmän aikataulu- kuin rahakysymys. TKK:n edustaja ilmoitti että heillä ollaan valmiita piloteiksi nopeallakin aikataululla, samoin Varastokirjastolla on valmius pilotointiin ja tekniikan koordinointiin, mutta laajemman selvityksen tekemiseen ei vielä osattu sanoa kantaa.

Päätös:

Kansalliskirjasto selvittää ketkä ryhtyvät piloteiksi ja tekee Varastokirjaston kanssa kyselyn kokoelmien avaamisesta. Logistiikkaselvitys jätetään myöhemmäksi ja siihen hankitaan aikanaan osapuoli, jolla on valmiiksi aiheeseen liittyvää osaamista.

(Lounastauko 12:10-12:40)

9. Konsortioiden yhteistyö (Liite 3)

Yhteistä kirjastojärjestelmäkonsortiota ohjaava ryhmä, joka koostui Linnea2-ohjausryhmästä ja AMKIT-johtoryhmästä, päätyi kokouksessaan 17.8.2009 siihen, että tässä vaiheessa ei ole edellytyksiä yhteisen kirjastojärjestelmäkonsortion perustamiselle. Kynnyskysymyksiin, jotka olivat jäsenten äänimäärän muodostuminen ja kustannustenjakomalli, ei löydetty yhteistä näkemystä. Kompromissina ehdotettiin allianssityypistä ratkaisua, mutta sekään ei saanut kannatusta.

Yhteisen konsortion kariuduttua tavoitteena on kehittää kahden erillisen konsortion yhteistyötä sekä asiantuntija- että johtajatasolla. Johtajien yhteistyön lisäämiseksi on ehdotettu sektoreiden/konsortioiden yhteisten johtajatapaamisten jatkamista – yhteisillä johtaja-foorumeilla. Asiantuntijayhteistyön kehittämistä varten nimettiin työryhmä, joka kokoontui 31.8.2009 mutta ei löytänyt uusia ehdotuksia.

Tavoitteena on kehittää yhteistyötä niin, että löydetään yhteistyöfoorumeita ja keskustelumahdollisuuksia ilman, että ryhmien ja tapahtumien määrä lisääntyy. Ryhmien tehtäväkentän ja tapahtumien näkökulman tulee olla laaja, niin että se käsittää kirjastojen teknisen infrastruktuurin sekä palvelut kokonaisuutena eikä rajoitu jollekin osa-alueelle tai jonkin sovelluksen tai järjestelmän tai yksittäisen palvelun piiriin.

Linnea2-ohjausryhmä ja AMKIT-konsortion johtoryhmä käsitelivät yhteistyön kehittämistä yhteiskokouksessa 17.9.2009. Kansalliskirjastossa laadittiin keskustelun pohjaksi lista kirjastosektoreiden yhteisistä tilaisuuksista ja erilaisista ohjaus- ja työryhmistä. Listan pohjalta etsittiin yhteisiä foorumeita ja samalla ehdotettiin yhdistämismahdollisuuksia tavoitteena tilaisuuksien näkökulman laajentaminen sekä yhteistyön lisääminen eri sektoreiden välillä ja myös muiden tahojen kanssa.

Esitys:

Keskustellaan sekä johtajatasolla että asiantuntijatasolla yhteistyön kehittämisestä, tavoitteena digitaalisen kirjaston kokonaiskuvan luominen ja säilyttäminen.

Keskustelu:

Yhteisen konsortion kariutumisen todettiin, että yhdistyminen oli kaikkien osapuolten tavoitteena, mutta nyt ei onnistuttu, koska kaikki halusivat sitä omilla ehdoillaan. Yhdistyminen on edessä joskus joka tapauksessa, joten tulevaisuudessa asiaan varmasti palataan. Sari Pajula halusi korostaa kustannushyötyanalyysien merkitystä myös näissä yhteyksissä.

Liitteenä olevaa taulukkoa kirjastosektoreiden yhteisistä tilaisuuksista ja erilaisista ohjaus- ja työryhmistä pidettiin hyvänä pohjana, mutta samalla kritisoitiin siitä, ettei sen luonnosluonne käynyt selvästi ilmi. Tilaisuudet ja ryhmät vaativat vielä selkeämpää ryhmittelyä siten, että esim. erottuu selvästi missä ryhmässä Linnea2-konsortio voi vaikuttaa työskentelyyn. Keskusteltiin eri ryhmistä, ja todettiin asiantuntijakokousten olevan tänä vuonna kokeiluvaiheessa. Lisäksi tuotiin esille ehdotukset Linda-päivän yhdistämisestä Triangelipäiviin sekä vaikuttavuudenarviointiryhmän tiukemmasta sitomisesta KITT-ohjausryhmään. Kirjastonjohtajien neuvottelupäivistä todettiin, että niiden pitäisi olla enemmän todellista neuvottelua eikä seminaarityyppinen, jollaiseksi ne ovat muuttuneet. Yleisesti todettiin, että rationalisointitarvetta eri tapahtumien välillä on ja että monista tilaisuuksista on nykyään muodostunut mammuttilaisuuksia, joita on vaikea järjestää. Listasta huomautettiin puuttuvan ainakin Kansalliskirjaston järjestämät vapaakappalekirjastojen kokoukset, samoin erikoiskirjastojen neuvoston järjestämät erikoiskirjastojen tapahtumat.

Linnea2-työryhmien toimikausi päättyi tässä vuodenvaihteessa ja Annu Jauhiainen totesi että niihin pyydetään pian kirjastoilta ehdokkaita. Keskusteltiin Linnea2-työryhmien ja ammattikorkeakoulujen vastaavien työryhmien suhteesta ja siitä miten niiden yhteistoimintaa tulisi ohjeistaa. Lopulta päädyttiin siihen, että ainakin Linnea2-työryhmien määrä halutaan supistaa kuudesta kolmeen yhdistämällä luettelointi ja hankinta, opac ja systeemi sekä lainaus ja kaukolainaus.

Keskusteltiin siitä, onko tarpeen järjestää Linnea2- ja AMKIT-konsortion yhteisiä johtajien kokouksia tai Yliopistokirjastojen neuvoston ja AMKIT-konsortion yhteisiä kokouksia. Todettiin tässä yhdistymishankkeen jälkeisessä tilanteessa olevan tärkeää pitää keskustelua yllä konsortioiden välillä ja edistää toisen osapuolen tuntemista. AMK-kirjastot kutsuivat koolle yhteisen kokouksen alkuvuodesta 2009. Nyt on Linnea2-konsortion vuoro kutsua yhteiskokous koolle. Todettiin, että yhteiselle keskustelulle tarvitaan kunnolla aikaa ja ohjelmassa voisi olla myös rennompaa tekemistä. Tunnusteluja on jo käyty AMKIT-konsortion suuntaan ja ajankohdaksi esitettiin helmikuuta.

Päätökset:

Linnea2-työryhmien määrä supistetaan kuudesta kolmeen alkaen vuoden 2010 alusta. Ensi keväänä Linnea2-konsortio kutsuu koolle Linnea2-konsortion ja AMKIT-konsortion yhteisen johtajien kokouksen.

10. Linnea2-konsortion ja -ohjausryhmän jatko

Linnea2-ohjausryhmän toimikautta jatkettiin vuoden 2009 loppuun saakka siinä vaiheessa, kun uskottiin uuden yhteisen konsortion aloittavan vuoden 2010 alussa. Yhdistymisen kariuduttua Linnea2-ohjausryhmä on keskustellut konsortion tulevaisuudesta ja mahdollisista vaihtoehdoista jatkoa ajatellen. On pidetty tärkeänä löytää yhteistyömahdollisuuksia toisten ryhmien kanssa sekä vähentää kokouksia. Keskustelussa on noussut esille ajatus, että Linnea2-konsortio voisi tiivistää yhteistyötä yliopistokirjastojen neuvoston kanssa, jopa mahdolliseen yhdistymiseen saakka.

Yliopistokirjastojen neuvosto on käynyt alustavaa keskustelua tästä asiasta 18.9.2009. Neuvosto jatkaa asian käsittelyä, mikäli Linnea2-konsortio tekee ehdotuksen yhteistyön tiivistämisestä. Kansalliskirjasto valmistelee esitystä yhdessä Linnea2-ohjausryhmän kanssa vuoden 2009 loppuun mennessä. Mahdolliset päätökset tehdään Linnea2-yleiskokouksessa sekä yliopistokirjastojen neuvostossa.

Edellytyksenä yhteistyölle ja mahdolliselle yhdistymiselle on, että se hyväksytään sekä konsortiossa että neuvostossa ja että neuvostoon kuulumattomat erikoiskirjastot voidaan myös ottaa mukaan yhteistyöhön.

Yhteistyömahdollisuuksien selvittelyn ajaksi on järkevää jatkaa nykyisen ohjausryhmän toimikautta seuraavaan yleiskokoukseen eli huhtikuulle 2010 saakka.

Esitys:

Linnea2-ohjausryhmä esittää yleiskokoukselle yhteistyömahdollisuuksien selvittämistä yliopistokirjastojen neuvoston kanssa sekä ylimääräisen yleiskokouksen järjestämistä tarvittaessa loppuvuoden aikana. Nykyisen ohjausryhmän toimikauden jatkamista esitetään maaliskuussa pidettävään yleiskokoukseen saakka.

Keskustelu:

Kysyttiin Linnea2-konsortioon kuuluvien erikoiskirjastojen mielipidettä esitetystä yhteistyöstä ja se sai kannatusta. Yliopistokirjastojen neuvoston käymässä keskustelussa 18.9. esitettiin erilaisia mielipiteitä. Yhtenä mielipiteenä oli, että neuvostoa ja konsortiota ei voida kokonaan yhdistää, mutta kokouspäivä voisi olla yhteinen siten, että ensin käsiteltäisiin konsortion asiat ja sen jälkeen neuvoston asiat. Neuvostossa keskusteltiin siitä, voisiko työvaliokunta toimia konsortion ohjausryhmänä siten, että konsortion asioiden ajaksi sitä täydennettäisiin erikoiskirjastojen edustajalla. Neuvostossa esitettiin tästä eriäviäkin näkemyksiä. Olennaisimpana kysymyksenä kuitenkin nähtiin nyt voidaanko ohjausryhmä ja työvaliokunta yhdistää, koska neuvostossa ja konsortion yleiskokouksessa on joka tapauksessa esillä paljolti samat asiat. Kysyttiin onko kirjastoilla ja Kansalliskirjastolla sama näkemys siitä mitkä asiat kuuluvat neuvostolle ja mitkä konsortiolle. Hieman ongelmallisena seikkana nähtiin myös se, että konsortiossa esittelijänä on toiminut Kansalliskirjasto, kun taas neuvostossa yhteistyösihteeristö. Loppukommenttina todettiin, että parasta olisi kun olisi vain yksi kirjastojärjestelmäkonsortio.

Päätös:

Päätettiin esityksen mukaisesti.

11. Tietokantojen yhdistyminen yli konsortiorajojen

Vuoden 2010 alussa yhdistyy kirjastoja, joihin kuuluu tietokantoja molemmista konsortioista. Yli konsortiorajojen yhdistyvät kirjastot joutuvat päättämään, kumpaan konsortioon jatkossa kuuluvat. Konsortiosopimuksen mukaan eroaminen tulee voimaan kuusi kuukautta siitä ilmoittamisen jälkeen ja

irtautuvan jäsenen on maksettava osuutensa kustannuksista normaaliin tapaan irtautumisen voimaan tuloon asti.

Ohjausryhmä on todennut, että mahdollista konsortioista eroamisen 6 kk irtisanomisaikaa ei tarvitse tänä vuonna noudattaa, koska oletus oli, että konsortioiden piti yhdistyä.

Esitys:

Hyväksytään mahdollinen konsortioista eroaminen ilman irtisanomisaikaa Tritonian ja Lapin tapauksissa. Myös konsortioon liittyminen voidaan hyväksyä näissä tapauksissa tarvittavassa aikataulussa.

Keskustelu:

[Lisäys pöytäkirjaan 23.10.2009:] Vuokko Palonen kertoi vastikään päätetyn, että Tritonia pysyy Linnea2-konsortion jäsenenä, eikä näin ollen tarvitse esityksen mukaista hyväksyntää. Kysyttiin mitä vaikutusta näillä eroamisilla tai liittymisillä on maksuihin. Todettiin, että kustannukset siirtyvät kirjaston mukana konsortioista toiseen, mutta ei ole vielä tiedossa miten. Vaikutusten ei kuitenkaan pitäisi olla kovin suuria. Tähän kommentoitiin, että talousasiat täytyy saada tietoon tarkemmin ja ajoissa. Ensi vuodeksi luvattiin tarkkaa toimintasuunnitelmaa, jossa on määrääjat eri asioille. Todettiin napakoitumista tarvittavat kaikilta osapuolilta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys Lapin (ja Tritonian) tapauksessa, koska 6 kk ennen mahdollista eroamista oltiin siinä käsityksessä, että vuoden 2010 alussa meillä on yksi yhteinen konsortio.

12. Kustannustenjakomallin muutokset v. 2010 (Liite 4)

Konsortion nykyinen kustannustenjakomalli hyväksyttiin syksyllä 2005 pitkällisen valmistelun jälkeen. Voyagerin tukimaksussa perusmaksu on 20 % ja loppuosa Voyager-tuesta sekä kaikki laitteistomaksut perustuvat kirjastojen henkilökunnan määrään (50 %, koko henkilökunnan htv KITT-yhteistilastosta) sekä niteiden (25 %) ja nimekkeiden (25 %) määrään, jotka otetaan palvelimelta. Jakomalliin ollaan oltu periaatteessa tyytyväisiä. Ainoa kritiikkiä herättänyt asia on kirjaston kokoa kuvaava kokonaishenkilötyömäärä. Voyagerin käyttäjämääriä kuvaisi paremmin kirjastoammatillisen henkilökunnan määrä.

Mallia valmisteltaessa keskusteltiin siitä, käytetäänkö laskelmissa koko henkilökunnan vai kirjastoammatillisen henkilökunnan htv-lukua. Molemmille löytyi kannattajia. Korostettiin yhteistilastossa annettavan htv-luvun määritelmän tarkistamista ja pyrkimistä siihen, että kaikki ymmärtävät ja ilmoittavat lukunsa yhteistilastoon mahdollisimman yhdenmukaisesti.

Siinä vaiheessa päätettiin käyttää kaikkien kirjastojen kohdalla koko henkilökunnan htv-lukua vuonna 2006, mutta vuotta 2007 varten oli määrä tarkistaa, vaihdetaanko laskentaperusteeksi kirjastoammatillisen henkilökunnan htv-luku. Asiasta käytiin pitkä keskustelu yleiskokouksessa 7.6.2006, mutta päädyttiin käyttämään edelleen koko henkilökunnan htv-lukua toistaiseksi. Silloin meneillään olleen laitteistohankkeen ohjausryhmän toivottiin jatkavan kustannustenjaon suunnittelua ja kehittämistä.

Liitteessä 4 esitetään kaksi vaihtoehtoa tukimaksuille (Voyager + laitteistomaksut) sen mukaan, otetaanko vertailussa huomioon koko henkilökunta vai kirjastoammatillinen henkilökunta. Itä-Suomen yliopisto on taulukossa yhdistetyn tietokantansa mukaan, mutta Aalto-yliopiston tietokannat ovat erillisiä. Tritonia ja Lapin yliopisto ovat vielä ilman amk-osia, sillä ei vielä tiedetä, kumpaan konsortioon ko. kirjastot tulevat kuulumaan ja mitä vaikutuksia sillä on kustannuksiin.

Esitys:

Esitetään yleiskokoukselle, että kustannustenjakomalli säilytetään ennallaan sillä muutoksella, että kokonaishenkilötyövuosien määrä korvataan kirjastoammatillisen henkilökunnan henkilötyövuosilla.

Keskustelu:

[Lisäys pöytäkirjaan 23.10.2009:] Vuokko Palonen kannatti esitystä, koska toisissa kirjastoissa henkilökuntaan kuuluvat tilastossa mm. virastomestarit, atk-suunnittelijat, julkaisutoimittajat ja pedagogit ym., joita taas joissakin kirjastoissa ei lueta lainkaan kirjastoon kuuluviksi, vaan yliopistoon. Tuulikki Nurminen totesi, että jokainen kirjasto tulkitsee kirjastoammatillisen henkilöstön määrän eri tavalla, koska määritelmä ei ole yksiselitteinen ja ehdotti että pidetään kustannustenjako ennallaan. Sari Pajula lisäsi, että näin loppuvuodesta ei voida tehdä tällaisia seuraavaan vuoteen vaikuttavia muutoksia.

Päätös:

Kustannustenjakomallia ei muuteta nyt. Käsite kirjastoammatillinen pitää määritellä yhteistilastossa yksiselitteisesti, ennen kuin sitä voidaan käyttää. Palataan sen jälkeen asiaan.

13. Tiedotusasioita

Tiedotusasioita ei ehditty kysyä eikä käsitellä kokousajan päättymisen vuoksi.

14. Muut asiat

Kokouksen alussa tähän kohtaan lisättiin 2.4.2009 pidetyn yleiskokouksen pöytäkirjaan haluttu tarkennus, mutta asiaa ei ehditty käsitellä kokousajan päättymisen vuoksi. Sovittiin, että asiaan palataan sähköpostitse.

[Sähköpostikäsitteilyn tulos lisätty tähän pöytäkirjaan 23.10.2009:]
Linnea2-konsortion yleiskokouksen 2.4.2009 pöytäkirjan kohtaan 5 Korkeakoulujen yhteinen kirjastojärjestelmäkonsortio Keskustelu-osioon lisätään ”Yksi ääni per organisaatio - päätöksentekotavasta ja kustannustenjakomallista esitettiin sekä puoltavia että vastustavia kannanottoja. Tämän vuoksi esitettiin riskianalyysin tekemistä.”

15. Seuraavan kokouksen ajankohta

Seuraavan kokouksen ajankohdasta ei ehditty keskustella kokousajan päättymisen vuoksi.

16. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14:04

Vakuudeksi

Eeva-Liisa Lehtonen
pöytäkirjantarkastaja

Pentti Vattulainen
pöytäkirjantarkastaja

Helena Hämynen
puheenjohtaja

Nanna Jokinen
sihteeri